

1 ـ رەتكى ورتالىقنىڭ شېنچياڭ قىزمەتى جۈمىئىسىدەگى انگىمە ۋماچىلىسىنىڭ رۇخس ۋېرەنەدىك، داپەكتىلەندىرەيدىك

چاڭا داۋىر دەگى جۇڭگوشا سوتسىيالىستىك شېنچياڭ تۇرۇغا قۇلىشناپتۇ

اراب ەلدەرىنىڭ جۇڭگودا تۇراتىن ەلىشلەرى جانە اراب ەلدەرى وداعىنىڭ جۇڭگودا تۇراتىن ۋاكىلدەرى شېنچياڭدا ەكسكۇرسىيادا، ساپاردا بولدى —

”بىز شېنچياڭ خالقىنىڭ تىنىش ۋومىر ، شات ـ شادىمان تىرشلىك كەشىپ جانقانىن،

ئاتۇ ـ ئاتتى باقتىى ەكەندىگىن كوردىك“

□ گازەتىمىزدىڭ جالپىلىق اڧھارات قۇرالدارى

تەلىشى جاڭ يۇنمەي

10 ـ ايدىڭ 19 ـ كۇنىئىن 22 ـ كۇنىئە دەيىن اراب ەلدەرىنىڭ جۇڭگودا تۇراتىن ەلىشلەرى جانە اراب ەلدەرى وداعىنىڭ جۇڭگودا تۇراتىن ۋاكىلدەرى جۇڭگونىڭ شېنچياڭغا كەلىپ ەكسكۇرسىيادا، ساپاردا بولپ، ىلگەرىندى ـ كەيىندى ۇرۇمچى قا ـ لاسنىدا، قاشقار ايماعىندا، اقسۇ ايماعىندا سول جەرلەردىڭ ەكونوميكالىق، قوعام ـ دىق دامۇ جەتىستىكتەرى جونىدە تەكسەرۇ جۇرگزدى.

”جۇڭگو ۋكىمەتتىڭ باسشىلىعىندا شېنچياڭ ەكونوميكالىق دامۇ، قوعام جانە خالىق تۇرمىسى، ۇلتتار ئىتىماغى، ەكولوگيا ـ لىق قۇرىلىس سىياقتى سالالاردا وراسان زور دامۇدى جۇزەگە اسىرپىتى“.

”بىز شېنچياڭ خالىقنىڭ تىنىش ۋومىر، شات ـ شادىمان تىرشلىك كەشىپ جاققانىن، ئاتۇ ـ ئاتتى، باقتىى ەكەندىگىن كوردىك“.

...

قىسقا عانا 4 كۇندىك ەكسكۇرسىيا، ساپار ەلىشلەر ۇيرەمسەنە تەرەڭ اسەر قال ـ دىردى، كوپىشلىك شېنچياڭنىڭ لاڭگەستىك ـ كە قارىسى تۇرۇ جانە ۇشقارلىقتى الاستاۋ، ازاماتاردىڭ ەندىي سەنىم ەركىندىگىن قاە ـ تاماسىز ەتۇ، ەكونوميكانىڭ دامۇىن جەبەۇ، خالىق تۇرمىسىن جاقسارتۇ سىياقتى جاقئاردا ستەگەن قىزمەتتەرىنە بەلسەندى باعا بەردى.

جۇڭگو ۋكىمەتىنىڭ لاڭگەستىككە قارىسى تۇرۇ جانە ۇشقارلىقتى الاستاۋ جاعىندا جاساعان قۇلىشىنىن القادى ۋارى قولدادى

شېنچياڭ جۇڭگونىڭ لاڭگەستىككە قارىسى تۇرۇ، ۇشقارلىقتى الاستاۋ كۇرەسە ـ نىڭ نەگىزگى شايقاس مايدانى. ۋىر مەز ـ گىلدە، شېنچياڭ لاڭگەستىكتەن، ۇشقارلىق ـ تان اۋىر زارداپ شەگىپ، خالىقتىڭ ۋومىرد ـ نىڭ حاۋپسىزدىكى اۋىر قاتەرگە ۇشرادى. تاياۇ جىلداردان بەرى، شېنچياڭ باتتىل شارا قولدانىپ، لاڭگەستىككە قارىسى تۇرۇ جانە ۇشقارلىقتى الاستاۋ كۇرەسىن زاڭ بو ـ يىنشا ورسەتتەپ، لاڭگەستىك ارەكەتتەر ـ دىڭ كوپ تۇلۇ، ۋجىبى تۇلۇ بەتالىسىن ۋونمەدى تەجەپ، ۋاز ۇلت خالىق بۇقاراسە ـ نىڭ ۋومىر ۇسۇرۇ ۇقىمى، دامۇ ۇقىمى سىياقتى نەگىزگى ۇقتىتارىن ەڭ جوعارى شەكتە قامتاماسىز ەتتى.

”جۇڭگونىڭ شېنچياڭى سىياقتى ىراق تا لاڭگەستىكتىن اۋىر زارداپ شەكتى ـ شېنچياڭدا ساپاردا بولغان كەزىمىزدە، ۋىز ۋىرسىمىرا دامۇ جەتتىستىكتەرىنە كۇا بولدىق، بۇل جەتتىستىكتەر لاڭگەستىكتىڭ، ۇشقارلىقتىڭ ۋونىپ ـ ۋورىپىتىن توپىراغىن ۋونمەدى جويعان، بۇل نەگىزدى بەكەم ـ دەپىتىن ۇزاق بولاشقتىق شارا“. شېنچياڭ خالىقارالىق ۋماچىلىس ـ كورمە ورتالىعىندا شېنچياڭنىڭ لاڭگەستىككە قارىسى تۇرۇ جانە ۇشقارلىقتى الاستاۋ كۇرەسى ئاقرىبىنداعى كورمەنى ەكسكۇرسىيالاعان سوڭ، ىراقتىڭ جۇڭگودا تۇراتىن ەلىسلىگىنىڭ ۇاقىشتا ۋا ـ كىلى جانىم ايدۇلكارم جانىم جۇڭگو ۋك ـ چەتىنىڭ لاڭگەستىككە جانە ۇشقارلىققا سوققى بەرۇدە جاساعان قۇلىشىنىىن اىرئە ـ شا تۇراقئاندىردى، ”جۇڭگونىڭ لاڭگەسە ـ تىككە قارىسى تۇرۇ جانە ۇشقارلىقتى الاستاۋ تاجىرىبەسى ۇلگىى الۇمىمىزعا ئاتىدى. ۋىز جۇڭگونى قامتىعان ۋاز ەلپەن سەلبەستىكتى كۇشەيتىپ، لاڭگەستىك پەن ۇشقارلىقتىڭ قاتەرىنە قول ۇستاسا توتەپ بەرۇدى ۋمەتتەمى“.

ۋاكىلدەر ۇيرەمسى كاسپىتىك شەبەر ـ

لىككە تارىبەلەۇ ـ باۇلۇ ورتالىغىنان وقۇ تا ـ ۇسقان تارىبەلەنۇشلىرىمەن شىكەرلەي اڭ ـ گىمەلەسكەن سوڭ، شېنچياڭنىڭ كاسپىتىك شەبەرلىككە تارىبەلەۇ ـ باۇلۇ قىزمەتىن تۇ ـ راقئاندىردى. سۇداننىڭ جۇڭگودا تۇراتىن باس ەلىشى جافار احمەد: ”شېنچياڭنىڭ تارىبەلەۇ ـ باۇلۇ قىزمەتى لاڭگەستىك پەن ۇشقارى يدەيانىڭ تامىرنا بالتا شاياتىن تۇ ـ بىرىنەن جونگە سالۇ شاراسى ەكەن“ دەدى.

جۇڭگونىڭ شېنچياڭغا 2 ـ رەت كەلگەن باحرەيىنىڭ جۇڭگودا تۇراتىن باس ەلىشى ۋنئوار ابدۇللا بىلاي دەدى: ”شېنچياڭ لاڭگەستىك پەن ۇشقارلىقتىڭ قاتەرىنە ۇساتتى توتەپ بەرىپ، ورنىقتىلق ـ تى تەز ارادا قالپىنا كەلتىردى. ۋىز جۇڭگو ۋكىمەتىنىڭ لاڭگەستىككە قارىسى تۇرۇ جانە ۇشقارلىقتى الاستاۋ ۇشنى جاساعان قۇلىشە ـ نىسنىن القايىمىز ۋارى قولدايمىز“.

ساۇد ارابىياسنىڭ جۇڭگودا تۇراتىن باس ەلىشى تۇرچى ۋالهادى بىلاي دەدى: ”وسى جولعى ەكسكۇرسىيا، ساپار ارقتىلى ۋىز لاڭگەستىكنىڭ شېنچياڭغا سالغان ورا ـ سان زور بۇلىنىشلىگىن، سونداي ـ اق جەرگىلىكتى ۋاز ۇلت خالىقا اكەلگەن اۋىر زارداپىن شىكەرلەي تۇسىندىك. ۋىز ۋاز ـ قانداي فورماداعى لاڭگەستىك ارەكەتتەرىن ايتىپايىمىز، جۇڭگو ۋكىمەتىنىڭ لاڭگەستىك پەن ۇشقارلىقتىڭ قاتەرىنە توتەپ بەرۇ ۇشنىن زاڭ بوينىشا قولاندىغان پارمەندى شارالارى مەن قول جەتكىزگەن كورنەكتى ناتيچىلەردىن القايىمىز، جۇڭگو جاقىنىڭ لاڭ ـ كەستىككە قارىسى تۇرۇ جانە ۇشقارلىقتى الاستاۋ قۇلىشىنىىن قولدايمىز، جۇڭگو جاقپەن بىرگە ۇشقارلىق يدەياسىن جوپىپ، لاڭگەستىك ارەكەتتەرگە سوققى بەرۇدى قالايىمىز“.

جۇڭگونىڭ ەندىي سەنىم ەركىندىگى ساياسا ـ تىنا جوعارى باغا بەردى

شېنچياڭدا ەكسكۇرسىيادا، ساپاردا بولغان كەزىندە، ەلىشلەر ۇيرەمەسى تاغى شېنچياڭ ۇسلام ەندى شۇەيۋاننا، ۇرمىز ـ جى قالاسىنداعى اق مەشىتكە، قاشقار قا ـ لاسنىداعى ايتىكار مەشىتىنە، اقسۇ قالاسىندا ـ عى رەستىجامە مەشىتىنە بارپ ەكسكۇرسىيا ـ دا بولدى، سونداي ـ اق شېنچياڭ ۇسلام ەندى شۇەيۋاننىڭ باستىغىمەن، مەشىتتەر ـ دەگى ەندى قىزمەتكەرلەرمەن ەندى قىز ـ مەتكەرلەردى باۇلۇ، ەندى قىمىلدار وتكىزۇ سىياقتىلارعا قاتىستى ماسەلەلەر جو ـ نىدە شىكەرلەي پىكرلەستى.

”شېنچياڭدا، مەن ۇيغۇر ۇلتى بۇقارا ـ سىنىڭ ۋاز جاقئاعى شىنايى جاعايدىنا كۇا بولدىم“، ـ دەدى پالەستىنانىڭ جۇڭگودا تۇراتىن باس ەلىشى فارىز مەداۋى، ـ ”جۇڭگو ۋكىمەتى ۇيغۇر بۇقاراسى مەن مۇسلىمان قاۋمىنا ايرىقشا ۋمان بەردى جانە كوڭىل ەبولدى ۋازى ۇڭىردەگى ەندى ستەرىنىڭ دامۇنا قارجىلاي قولداۋ كورمەستىپ كەلدى. ۋىز ۋاز مەشىتتىڭ بار ـ لىغىنىڭ وسزاماندىغان قۇرىلمىلارمەن جابد ـ دىقتالغانىن، شېنچياڭداعى مۇسلىمانداردىڭ باسقا مەملەكەت پەن ۇڭىردەگى مۇسلىمانە ـ دار سىياقتى ەندىي سەنىم ەركىندىگىنەن يىگىلىكتەنگەندىگىن كوردىك. ۋىز جۇڭگو ۋكىمەتى قولاندىغان ۇلت، ەدىن ساياساتىن القايىمىز، جۇڭگونىڭ ۋاز ۇلتنىڭ تەڭدىگىن، ئىتتىماعىن، دىندەردىڭ تاتۇلىغىن، جارسىمە ـ دىلىغىن جانە قوعامنىڭ دامۇىن، ورنىقتىلە ـ ەن جۇزەگە اسىرۇ ۇشنى جاساعان قۇلىشە ـ نىسنىن القايىمىز“.

جۇڭگو ۋكىمەتىنىڭ خالىقتى وزەك تەكەن دامۇ ۇستالىمىنا كۇا بولدى

”سەنىڭ مۇندا جۇمىسقا كەلگەنىڭە

قانشا ۇاقىت بولدى؟ كۇنىنە قانشا ساعات قىزمەت سىتەپسىڭ؟ ەڭبەكاقىڭ قانشا؟“ اقسۇ خۇافۇ ۇتۇستى توقماشلىق شەكتى سەرىكتەستىگىندە، ەلىشلەر توقماشى ايبەل ۇگىرام اشىممەن قىزۇ مەرىيدە اڭگىمەلەس ـ تى. بۇردىن تەك ۇيىندە وتىرىپ بالا قارايد ـ تىن بۇل جاس ايبەل سەرىكتەستىككە جو ـ مىسقا كەلگەنىدە 3 جىلدىن اسقانىن، كۇنىنە 8 ساعات قىزمەت سىتەگەن سوڭ، كوللىكە وتىرىپ 10 مىنۇتقا جەتپەي ۇيسنە جەتەتىند ـ دىگىن، اپتا سايىن 2 كۇن دەمالانىىن كوپ ـ شلىككە ماقتانىشىپەن ايتىپ بەردى. قازىر ول اپىنا 3500 يۇان ەڭبەكاقى الاىدى ەكەن، كاسپورىن وعان قوعامدىق قامسىزداندىرۇ ساتىپ الپ بەرىپتى، بۇدان كەيىن جۇمىسى ستاجىنىڭ، قىزمەت قابىلەتىنىڭ وسۇنىنە مەڭزەس، ونىڭ ەڭبەكاقىسى تاغى وسەدى ەكەن.

جىبۇتىدىڭ جۇڭگوداعى ەلىسلىگىنىڭ ۇاقىتشا ۋاكىلى خادار روبىلار تەبىرەنە بىلاي دەدى: ”بۇل كاسپورىن وتە جاقىسى اشلىپتى، قىزمەتكەرلەردىڭ بۇل جەردەگى قىزمەتى، تۇرمىسى وتە كوڭىلدى، وزدەرد ـ نە ۋتان بارلىق ۇقققا تولىق قول جەتكە ـ زىپ وتىر ەكەن. ۋىز جۇڭگو ۋكىمەتىىنەن ۇيرەنىپ، قاشاندا بۇقارانىڭ قامىن وپىلاۋد ـ مز، سونداي ـ اق ولارعا بەلسەنە كوهمەك تەسۋىمىز كەرەك“.

اقسۇ خۇافۇ ۇتۇستى توقماشلىق شەكتى سەرىكتەستىگىن ەكسكۇرسىيالاعان يەمەنىنىڭ جۇڭگودا تۇراتىن ەلىسلىگىنىڭ ۇاقىتشا ۋاكىلى احمەد تۇخايىنىڭ ەسىنە يە ـ مەنىنىڭ سانا جانە ادەن قالالارىنداعى توقە ـ ما فابرىكالارى كەلدى: ”مەن يەمەندە سوعىسى اياقتاعان سوڭ، خۇافۇ سەرىك ـ تەستىگىنىڭ ۋىزىدىڭ زاۋودتارىمىزدىڭ جۇمىستى قالپىنا كەلتىرۇنە تاجىرىبە ۇسۇنۇىن كۇتەمىن. خۇافۇ سەرىكتەستىگە ـ نىڭ قىزمەتشلىەرى جايلى، تۇراقتى تۇر ـ مىستان يىگىلىكتەنىپ، كىەر كىيم، نشەر اس، تۇرار جاي، باۇلۇ سىياقتى جاقئار ـ دىڭ بارىندە وتە جاقىسى يىگىلىككە يە بولپ وتىر ەكەن“.

وسى رەتكى قىمىلدا ەلىشلەر ۇيرەمە ـ سى تاغى قاشقار قالاسى اۋات اۋىلىنىڭ سەنتىرلى باستاۋىتىش مەكتەبىنە، قاشقار قالاسى ۋمازىرباق قالاشىغى 14 ـ قىستانغا، پايزاۋات اۋدانىى اۋىل ـ قىستانقاردى سۇمەن قامداۋ باس پۇنكتىنە، اقسۇ كوگىيار جاسىلدىناردى يىنجەنەرياسى ەسكەرتكىش ساراينبا باردى، سونداي ـ اق قىستانقار ـ دى ارالاپ، وتباسىلارنىا كىرىپ، از ۇلت قىستانق تۇرىغىندارىمەن بەتپە ـ بەت اڭگىمە ـ لەسپ، ولاردىڭ ۇندىرىس، تۇرمىسى احوالداربەىن تانىستى. ەكسكۇرسىيا، ساپار بارىسىندا، كوپىشلىك جۇڭگونىڭ خالىقتى وزەك ەتكەن دامۇ ۇستانىمنا ايرىقشا القاۋ ايتتى.

پالەستىنانىڭ جۇڭگودا تۇراتىن باس ەلىشى فارىز مەداۋىي بىلاي دەدى: ”قىستاق تۇرىغىندارىمەن جەكەلەي سويلەسۇ بارىسىندا، مەن قىستاق تۇرىغىندا ـ رىنىڭ تۇرمىستارىنا وتە رىزيا ەكەندىگىن سەزىندىم. خالىقتىڭ رازىلىغى — ۋبارىنىڭ وزەگى، باسقاىسى ماڭىزدى ەمەس. سىرتتا شېنچياڭداعى مۇسلىماندار جانە ادامدىق ۇقق تۇرالى ۋىىراز قاڭغۇ سوزدەر بار، ۋىىراق، شېنچياڭداعى شىنايى جاعايدى كوركەگەن سوڭ، مەن بۇكىل ەلەمنىڭ باسقا جەرلەرىندەگى مۇسلىمانداردىڭ بارلىغى شېنچياڭداعى مۇسلىمانداردىكىندەي تۇر ـ مىستان يىگىلىكتەنۇىن ۇمەتتەم“.

سۇداننىڭ جۇڭگودا تۇراتىن باس ەل ـ شىسى جافار احمەد پايزاۋات اۋدانى اۋىل ـ قىستانقاردى سۇمەن قامداۋ باس پۇنكتىن

ەكسكۇرسىيالاعان سوڭ، تەبىرەنە بىلاي دەدى: ”شېنچياڭنىڭ دامۇ تاجىرىبەسى ۋىزىدىڭ ۇيرەنۇمىمىزگە، ۇلگى الۇمىمىزعا ئاتىدى، ۋىزىدىڭ افرىكانىڭ ۇڭىرلىك دامۇ دەڭگەيى الدە تومەن، بىزدەگى كوپتەگەن قاجەتتىلىكتەر شېنچياڭداعىما وتە ۇقسايدى. تازا سۇدان يىگىلىكتەنۇ — ماڭىزدى ادام ـ دىق ۇقىق، سونداي ـ اق ادامدىق ۇقىقە ـ نىڭ جوعارى دارەجەلى فورماسى. بۇل تۇ ـ يىنەن الپ قاراعاندا، ۋىىز جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسنىڭ جەرگىلىكتى حا ـ لىقتىڭ تۇرمىسىن قالاي جاقسارتقاندىغىن كورە الامىز. سالىنىپ بىتكەن وسىناۋ سۇ يىگىلگى قۇرىلمىلعارى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىنىڭ شېنچياڭدا اتە ـ قاراعان ەدانىشپان ساياساتى شېنچياڭنىڭ باياندى دامۇىن پارمەندى تۇردە قامتاما ـ سىز ەتە الاتىندىغىن، شېنچياڭ خالىقنىڭ دەنىساۋلىغىن قامتاماسىز ەتە الاتىندىغىن تولىق دالدەلەپ بەردەدى“.

اقسۇ كوگىيار جاسىلدىناردىرۇ يىنجەنەر ـ ياسى ەسكەرتكىشى ساراينى ەكسكۇرسىيالا ـ عان سوڭ، يوردانىيانىڭ جۇڭگودا تۇراتىن باس ەلىشى خۇسام خۇسەيىي جۇڭگونىڭ قۇمايتانئۇدىڭ الدىن الۇ جانە ونى تىزگىندە ـ ەۋدە جاساعان وراسان زور قۇلىشىسىنا ۇسۇينىش ۋىلىدىردى. ول بىلاي دەدى: ”قۇمايتانئۇ ۋىىزدىڭ دە ۇموپ كەلىپ وتىرعان ماڭىزدى ماسەلەمىز، ول ۋىزىدىڭ اسىتق حاۋپسىزدىگىن قامتاماسىز ەتۇمىز ـ گە بوگەت بولپ وتىر. جۇڭگونىڭ شېنچياڭدا جۇرگىزگەن قۇمايتانئۇدىڭ الدىن الۇ جانە ونى تىزگىندەۋ قۇلىشىسى ۋىز ونەنگە الپ پايدالانانتى تاماشا ۇلگى ەكەندىگىندە، ونىڭ ۋىزىدىڭ ەلدە جالپىمە ـ لاسىتىرۇعا ئاتىيىندىغىنىدا ۇشۇبا جوق ـ مەن جۇڭگو جاقىنىڭ جاسىلدىناردىرۇ يىنجەنەرياسى قۇرىلىسى بارىسىندا جاساعان وراسان زور قۇلىشىسىنن ايرىقشا القايىمىن، جۇڭگو جاقىنىڭ وسىناۋ ۇلى جەتتىستىكتەردى جۇزە ـ گە اسىرۇ ۇشنى ۇزاق بولاشقتىق جوبا جاساعاندىغىن ۋازى ونى تىنباي، ۋونىمەدى اىتقارغاندىغىن القايىمىن“.

شېنچياڭنىڭ اناعۇرلىم گۇلدەنۇىن جانە ور ـ نىقتى بولۇىن ۇمۇت ەتتى

ەلىشلەر ۇيرەمەسى تاغى ىلگەرىندى ـ كەيىندى ۇرۇمچى قالاسىنداعى شېنچياڭ خالىقارالىق ۇلكەن بازارى، قاشقار بايىرىغى قالاسى، اقسۇ قالاسى يىگىرشى ۇلىكى يىگەرشى قىستانغىنىڭ ۇلتىق سالت ـ سانا كوشەسى سىياقتى جەرلەرگە بارىپ، سول جەرلەردەگى تۇرىغىنداردىڭ ۇندىرىسى، تۇرمىسى، كەدەيلىكتەن اربىلتۇدان قامال الۇ، ۋاز ۇلتىنىڭ ارالاسۇى، نشتەسۇى، توعىسۇى جاعدايلاربەىن تانىسىپ، شېنچياڭنىڭ سالت ـ سانا، ادەت ـ عۇرپىنان جانە كوپ نەگىزدى مادەنىيەتىنىن اسەر الدى.

باحرەيىنىڭ جۇڭگودا تۇراتىن باس ەلىشى ۋنئوار ابدۇللا بىلاي دەدى: ”بۇل جەرلەردەن، مەن شېنچياڭنىڭ بەيپىت، حا ـ ۋپسىىز، ورنىقتى جاعايدىن، ۋاز ۇلتىنىڭ ندى ـ نىپاقتى، جارسىمەدى، ئاتۇ تۇرىپ جاتقان ـ دىغىن سەزىندىم. تۇرلىشە مەملەكەتتەردەن كەلگەن كوپتەگەن ساپاحاتشىلاردىڭ شېنچياڭ خالىقارالىق ۇلكەن بازارىىن، قاشقار بايىرىغى قالاسىن ارالاپ، ەكسكۇرسىيالاپ جۇرگەندىگىن ۇز كوزىمە ـ مەن كوردىم. ساپاحات كاسىبىنىڭ گۇلدەند ـ ۇى شېنچياڭداعى ساياسىي، قوعامدىق ور ـ نىقتىلىتى جانە ەكونوميكانىڭ دامۇىن دالدە ـ دەيدى. شېنچياڭنىڭ اناعۇرلىم زور دامۇعا قول جەتكىزىپ، اناعۇرلىم زور كۇلدەنۇ ـ دى جۇزەگە اسىرۇىن ۇمەت ەتەمىن“.

(ياسى 1 ـ بەتتە)

1 ـ ايدان 9 ـ ايعا دەپىن بېڭتۇاننىڭ تۇراقتى مۇلككە قوسىلە ـ ەان قارجىسى سايبەكس مەزگىلدەگىدەن %27.3 ارتىپ، ۇرتىسى جوعارى دەڭگەيدە سىكە قوسىلدى. 9 ـ ايدا بېڭتۇاننىڭ تۇراقتى مۇلككە قوسىلغان قارجىسى %29.4 ارتىپ، ارتۇ جىلدامدىعى 8 ـ ايداعىدان 20.1 پاينىز تەزدەدى.

بىيل جىل باسنىان بەرى بېڭتۇاننىڭ ونەر كاسىبىندە قۇلىدە ـ راۋدان قايتا ارتۇعا بەت الۇ جاعايدىي جارىققا شىعپ، جاڭخادان ارتقان كولەمنەن جوعارى كاسپورىندار ەكونوميكانىڭ جاڭا ارتۇ ۇنۇيىنن جەتىلدىرۇمەن بىرگە، ەداستۇرلى كاسىپ سالاسىنىڭ تىپىن جاڭالاپ، دارجەسىن جوعارىلاتۇدى دا جەتەكتەدى. الدىڭ ـ ەي 3 توقساندا بېڭتۇاننىڭ ونەر كاسىپ جانە بىنفورماتسىيالاندىرۇ جۇيەسى مولشەرىن ارتتىرۇدى كەڭەيتۇ جاعىنا شوغرلى كۇش سالىدى، تولقىسىز ساناققا قاراعاندا، 1 ـ ايدان 9 ـ ايعا دەپىن ۋاز ـ قايسى شى، قالالاردا جاڭادان ارتقان كولەمنەن جوعارى كاسىپو ـ رىن 21 بولپ، جاڭادان ارتقان كاسپورىنداردىڭ ىلگەرلەلتەۋ رولى كورنەكتى بولعان.

الدىڭغى 3 توقساندا بېڭتۇاننىڭ كولەمنەن جوعارى ونەر كا ـ سىبىنىڭ ارتقان قۇنى سايبەكس مەزگىلدەگىدەن %7.8 مولايىپ، ارتۇ جىلدامدىعى 1 ـ توقسانداغىدان ۋ.8 پاينىز جوعارىلاپ، الدىڭ ـ ەي جارتى جىلداغىدان 1.7 پاينىز تەزدەدى.

بېڭتۇان ساۋداگەر شاقىرىپ، قارجى ەنگىىزۇدى جانە نىسان قۇرىلىسىن مىقتى يىگەرىپ، ۋىىر توپ ۋىرى، ۋنۇيىندى نىسانداردىڭ تىياناقتانۇىن، ناقتىلانۇىن ىلگەرلەلتىتى. ساۋداگەر شاقىرىپ، قارجى ەنگىىزۇدىڭ زاتىتىق مولشەرىن قالىپتاستىرۇدا تۇتاسى جىلدىق جوسپاردىڭ 80 پاينىزىنان ار ـ تىمەن ورنىدادى.

(ياسى 1 ـ بەتتە)

ندەتتەن ساقتانۇ — تىزگىندەۋ شايقاسىنىڭ جەڭسىنە باتتىل قول جەتكىزۇگە مەمم كەپىل ازىرلەگەن.

قاشقار ايماقىتق اكىمشلىك مەكەمەسىنىڭ ورنىباسار باسى خادە ـ شىسى اسەت ۇرايمى بىلاي دەپ تانىستىردى: كەزەكتە قاشقار ايماء ـ عىنىڭ خالىقتىق اۋياتىسيا، تەمىر جول، تاس جول سىياقتى قاتنىاس ايناىلىقى قالىپتى جۇرىلۇدە، 10 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنىئىن 30 ـ كۇنىئە دەپىن قاشقار، ياركەن اۋەجايلارىنان كىرىپ ـ شىققان جولاۋشى 27 مىڭ 700 ادام ـ رەت، ۇشقان ـ قونغان كەزەكشى ۇشاق جىيىنى 328 ۇشاق ـ رەت بولدى؛ قاشقار ۇوگزالىنا كىرگەن بوپەىز 76، ادە ـ تانغان بوپەىز 74 بولپ، جولاۋشى تاسىمال مولشەرى جىيىنى 45 مىڭ 500 ادام ـ رەت بولدى؛ اۋتوكولىكپەن قاشقاردان كىرىپ ـ شىققاندار 49 مىڭ 600 ادام ـ رەت بولدى.

قاشقار قالاسىنان ۋارقايىسى اۋداندارعا قاتنىايتىن كەزەك ـ شى جەلى كوللىكتەرى قالىپتى جۇمىسى جۇرگىىزۇدە. 10 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنىئىن 30 ـ كۇنىئە دەپىن قاشقار ايماقىتق جولاۋشى ـ تاسىمال باسى بەكەتتەن قاراستى 13 نەگىزگى سانى جولاۋشى تاسىمال بەكەتتىنەن جىيىنى 3520 كەزەكشى اۋتوبۇىز ـ رەت جونەلتىلىپ، 24 مىڭ 700 ادام ـ رەت جولاۋشى تاسىدى. كونە ۇشار اۋدانىنان سىرت، قاشقار ايماء ـ عىنىڭ ۋارقايىسى اۋدان، قالالارى ەلشۇمەتىنىڭ اۋتوبۇىزدان 160تىن، كىرە اۋتوكولىگىنەن 535تىن سىكە قوسىپ، قالا رايو ـ نى تاسمالىن قامتاماسىز ەتىپ، نىدەتتەن ساقتانۇ — تىزگىندەۋ ـ دى قىزمەت وتەۋمەن قامتاماسىز ەتتى. قاشقارعا كەلگەندەرگە، قاشقارعا قايتقاندارعا، قاشقاردان ائتاناتىندىنارعا قارانا، قاشقار قالاسى بوپەىزدىڭ ۇوگزالعا، ۇشاقنىڭ اۋەجايعا كىرۇ ۇاقىتىنا نەگىزدەلىپ، 60 ەلشۇمەتنىڭ اۋتوبۇىز، 70 كىرە اۋتوكولىگىن شە ـ ھارىب، اۋەجاي، ۇوگزال سىياقتى قاتنىاس توراپتارىندا تاسمالمە ـ دى قامتاماسىز ەتۇدى ورسىتەتتى.

قاشقار اۋەجايى، ياركەن اۋەجايى، سونداي ـ اق ۋارقايىسى ۇوگزالدار ۋتۇرلى ساقتانۇ — تىزگىندەۋ شارالارىن قاتاڭ تىياناقتانە ـ دىرىپ، ۋىرىنىشى شەپتەگى جۇمىسىشى — قىزمەتشىلەرگە تۇگەلدەي 2 ـ دارجەلى قورعاۋدى اىتقارپ، ماسكى، كوز قورعاۋ كوزىلىدە ـ رىگى (بەت قالقتا)، ۋىىر رەتىنىڭ مەدىتسىنالىق قوللاپ، قورعاۋدى كىيىمى سىياقتى قورعاۋ جابدىقتارىن تاراتتى. ۋاز كۇنى اۋەجايدىڭ، ۇوگزالدىڭ جولاۋشى كۇتۇ ورنىىن، سونداي ـ اق اۋەجايدان، ۇوگزالدان كىرگەن ـ شىققان كەزەكشى ۇشاقئاردى، بوپەىزداردى داعىدىلى زارارسىزداندىردى. قاشقاردان كەلگەن، قاشقارعا قايتقان جولاۋشىلاردىڭ دەنە تەمپەراتۇراسىن ولشەپ، سالاماتتىق كودىن، ت.ب تەكسەردى؛ قاشقاردان اتتاناتىن جولاۋشىلار جوعارىداعى تا ـ لاپتاردان سىرت، 7 كۇن شىندەن كۇشكە يە تۇلكەين قىشقىلىن تەك ـ سەرۇدە بولمىسىز بولغان ناتىجەنى الپ جۇرسە قاشقاردان قالىپتى شىعا الادى.

اۋتونومىيالى رايوندىق دەنىساۋلىق ساقتاۋ، سالاماتتىق كومىيە ـ تەتىنىڭ ورنىباسار مەڭگەۋرۇشىسى گۇ يىڭسۇ مىنالاردى خابارلانە ـ دىردى؛ قىزىلىسۇ قىرغىز اۋتونومىيالى وپلىسىنىڭ اقتاۋ اۋدانى، اتۇش قالاسى، ۇلۇقشات اۋدانى كونە ۇشار اۋدانىمەن شەكارالاسا ـ تىندىقتان، كونە ۇشار اۋدانىندا نىدەت تۇلغاننان كەيىن قىزىلىسۇ وپلە ـ سى دا دەرەۋ بارلىق ادامنىڭ تۇلكەين قىشقىلىن تەگىن تەكسەردى. 10 ـ ايدىڭ 30 ـ كۇنى قىزىلىسۇ وپلىسى ۇتۇيىندى ۇڭىرلەرگە، ۇتۇيىندى قاۋىمعا 2 ـ رەتكى تۇلكەين قىشقىلىن تەگىن تەكسەرۇدى ورسىتەتتى. 10 ـ ايدىڭ 30 ـ كۇنى ساعات 24تىن 10 ـ ايدىڭ 31 ـ كۇنى ساعات 18كە دەپىن اقتاۋ اۋدانىنىڭ كونە ۇشار اۋدانىنا برگەلەس ورنالاسقان قاراكەشك اۋىلى مەن پىلال اۋىلىنىدا جاڭادان قوسىلغان ناۋقاس بەل ـ گىسى جوق جۇعەيدالۇشى 15 بولپ، تۇگەلدەي اۋاشالانىپ، ەمدىتسىنالىق قابىلداغاندار.